

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

S P R Á V Y Č S K P

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Členský obežník
Československého zväzu kresťanských pracujúcich
Švajčiarska
1973 -Február/Marec- 2/3

O ČO IDE?

V práci slovenského marxistu akademika A. Siráckeho, ktorá nesie názov "Sociálny vývoj a možnosti jeho predvídania" sa píše: "Integrácia ľudstva na platforme komunizmu je nevyhnutná a kategoricky nastolovaná i faktom prenikania do kozmu... Komunistická integrácia sveta vyrieši výrobné a hospodárske otázky na vysokej úrovni vedy a techniky, odstráni vekmi zapríčinené ekonomické spoločenské a kultúrne nezrovnalosti - a z dnešných rás, národov, tried atď. utvorí sociálne a psychicky zjednotené ľudstvo...."

Nakoľko práca bola uverejnená nelávno a jej autorom je osobnosť verejne významná, je možné ju považovať za prejav platného oficiálneho názoru, ktorým sa riadia vládcovia zemí za železnou oponou. Preto je možné tiež uvedenú stať citovať a prekládať všetkým švajčiarskym priateľom, ktorí by sa možno radi domnievali, že komunistickí manažeri už opustili starú predstavu o svetovej revolúcii a svojej vláde nad celou zemeguľou.

Sú ovšem aj iní revolucionári, ktorí majú predstavy celkom iné - a nie je tu len Čin-an Mao a jeho škola. Na príklad Jean-Francois Revels, ktorý bol dlhšiu dobu francúzskym kultúrnym pridelencom v USA, je presvedčený o tom, že "budúca revolúcia príde - z Ameriky". Ani komunisti ani "tretí svet" nebudú vraj jej strojcami.

A kresťania chcú dokonca revolúciu ľudských srdcí! Revolučnú obnovu kresťanského zmyslu pre skutočnosť, za i pred priehradou zmyslov, a z nej vyplývajúci skutočne nový spoločenský poriadok. Zhrnujú ho do základných pojmov, personalizmu, solidarizmu a subsidiarity, o ktorých sme už niekoľkokrát písali na stránkach našich Správ.

Rozhorom týchto základných pojmov a ich mravných predpokladov chceme venovať aj ďalšie naše sympóziu.

Bude sa konať v letných alebo jesenných mesiacoch tohoto roku - a už teraz nan pozývame všetkých členov a ich priateľov. Okrem toho máme v úmysle sa otázkami kresťanského spoločenského poriadku zaoberať v cykle prednášok a besied, ktoré na toto sympóziu naviažu. Sme totiž hlboko presvedčení o tom, že pravdu nemá ani akademik Sirácky, ani Mao, ani pán Revels - ale že táto je uložená predovšetkým v evangeliách a v tom, čo z nich priamo vyplýva. A že je dôležité, aby nás to vedelo čo najviac.

x x x x x x

"Hľa, prídu dni, hovorí Pán, i pošlem hlad na zem - nie hlad po chlebe, ani smäd po vode, lež po Božom slove. Ľudia budú blúdiť od mora k moru, od severu na východ, ale ho nenájdu"

Am 8, 11-12

S P R Á V Y Z Č S K P

00 SHROMÁŽDĚNÍ DELEGÁTŮ našeho svazu, které je podle stanov jeho nejvyšším orgánem, konalo se v Curychu dne 17. února. Zúčastnilo se jej celkem 27 delegátů místních skupin a skupiny členů zahraničních, všichni členové výboru a ústřední kontrolní komise, a zástupci našeho švýcarského ústředí CNG. Jednání vedl předseda svazu Ing. Husák.

Zprávu o činnosti podali, každý za svůj úsek, členové ústř. výboru a zástupci skupin - Ing. Husák, J. Zikán, K. Dynda, V. Křepelka, Dr. Marhová, Dr. Řehák, J. Samek, Ing. Mészáros, K. Mařas, Dr. Hostička. Svaz má nyní něco přes 400 členů, rozdělených do 4 místních skupin /Zürich, Winterthur, Basel, Brugg/. Zahraničních členů a spolupracovníků je asi 20. I v uplynulém období byly členům, kteří o to požádali, poskytovány základní služby podle stanov v plném rozsahu, především díky přátelské pomoci krajských tajemníků CMV a obětavé práci našich dobrovolných funkcionářů. Jde o porady a právní pomoc při pracovních sporech, o právní porady a intervence všeho druhu a zprostředkování a pomoc v otázkách pojišťovnických, při hledání míst atd. Případů je v současné době asi 150 až 200 ročně. Z nich byly některé dost obtížné vinou členů, kteří se o pomoc začli hlásit až když už bylo téměř pozdě.

Zvláště pak obtížné byly případy týkající se záležitostí krajanů v zahraničí. Ostatní činnost svazu v uplynulém období byla zaměřena k informování členů prostřednictvím pravidelně vydávaných ZPRÁV, k informování našich švýcarských přátel a důležitých institucí a osobností ve Švýcarsku i jinde prostřednictvím cizojazyčného Bulletinu a k pořádání různých akcí společenských/taneční zábavy, nadílky, koncerty, zabíjačka, divadlo/, studijních, besed, přednášek, navazování a udržování účelných styků. O většině těchto počínů byli členové informováni na stránkách ZPRÁV. Zvláště aktivní tu byly skupiny Winterthur a Basel, a odborné skupiny technická a studijní.

Předložené vyúčtování výdajů za kalendářní roky 1971 a 1972. shledala účetní kontrolní komise v pořádku. Představují částku asi 4.000 Fr.-včetně povinných příspěvků švýcarskému ústředí CNG- což znamená úsporu proti rozpočtu asi 1600 SFr. Přesto, že vybírání členových příspěvků nebylo bez obtíží, podařilo se všechny výdaje uhradit. Náklady na Symposium studijní skupiny byly uhrazeny z mimořádných darů.

V rozpravě byla činnost svazu v minulém období posuzována v zásadě kladně. Pro další budoucnost byl vysloven několikrát požadavek ještě vyšší aktivity v práci ideologické, ale i společenské, potřeba náboru členů a získání většího počtu mladších pojištěnců pro kolektivní smlouvu s CKUS. Přijat byl status zahraničních členů. Přijat byl též návrh, aby se členové oslovovali Bratře-Sestro.

Po udělení absolutoria dosavadnímu výboru byl zvolen nový v tomto složení. Předseda opět Ing. Husák, místopředseda opět Ing. Mészáros, pokladník Ing. Götzová, další členové Dr. iur. Marhová/jednatelka/, Dr. J. Májovský, M. Srnec, V. Křepelka. Členy nové účetní kontrolní komise byli zvoleni Dr. iur. B. Hostička, J. Samek, Ing. Š. Kučera a Ing. M. Koribanič. V obou gremiích jsou zastoupeny opět paritně obě československé národnosti. CNG jmenoval do našeho výboru opět přítomného Dr. Casettiho - a za odstoupivšího a o náš svaz se velmi zaslouživšího H. Hesse, který odešel ze služeb CMV, nově krajského tajemníka A. Vonlanthena z Rapperswilu, který byl zasedání rovněž přítomen.

Závěrem promluvili oba švýcarští účastníci shromáždění. Dr. Casetti při tom připoměl, že letos v listopadu se sejde výroční kongres CNG, jemuž bylo dáno pracovní heslo "Gesellschaft, lie wir wollen" - Společnost, jakou chceme - a vyzval i náš svaz, jako člena CNG, k aktivní účasti.

- oo Opravdu radostnou událostí byl "Dětský maskarní bál", který uspořádala naše winterthurská místní skupina první březnovou neděli. Díky za jeho úspěch buď přelevším výboru krajně obětavých rodičů. Jinak se nejlépe zeptejte dětí samotných.
- oo Otázka ŠVÝCARSKÉHO STATNÍHO OBČANSTVÍ začíná být pomalu aktuální u posrpnových utečenců, kteří jsou ve věku mezi 10 a 20 lety. Jak je známo započítává se těmto mladým lidem každý rok pobytu ve Švýcarsku do předepsané lhůty 12ti let dvojnásobně - což znamená, že ti, kteří přišli v r. 1968, by mohli již v příštím roce dostat občanství země, v níž žijeme. Procedura udělování švýcarského občanství je velmi složitá - a v každém kantonu trochu jiná. Problematika byla popsána v časopisu ZPRAVODAJ, na jehož č. 18 z r. 1971 naše členy předběžně odkazujeme.
- V každém případě doporučujeme pak oněm mladším dvacetilet, aby se informovali o podmínkách podání žádosti u sobě příslušného městského úřadu již teď!
- oo V ALBÁNII byl odsouzen k trestu smrti a popraven kněz za to, že pokřtil dítě matce, která jej o to požádala. Co se stalo s ní není známo. Je však známo, že v Albánii jsou jakékoliv náboženské úkony přísně zakázány - res. trestají se smrtí.
- oo TRH PRÁCE bol v r. 1972 vo Švajčiarsku stále dobrý. Na 1 nezamestnaného pripadalo približne 50 voľných miest. Koncom roku bolo napočítané celkom 90 plne nezamestnaných; minimum t. j. 63. nezamestnaných bolo dosiahnuté v júni.
- oo V rámci Medzinárodného zväzu slobodných odborov /IBFG/, čo sú odbory riadiace sa ideológiou sociálne - demokratickou, bola vo februári v Bruseli zostavená samostatná európska organizácia pod názvom Europský odborový zväz. Združuje príslušné socialistické odborové organizácie zo zemí EWG i EFTA. Europská organizácia kresťanských odborov, ktorá existuje už rad rokov v rámci svojej kresťanskej odborovej konferencie /VA/ a má rovnako sídlo v Bruseli, je s novou organizáciou v jednání o spolupráci.
- oo I ti z čl. posrpnových úrchlíků, kteří platí daně doposud jednoduchou formou "Quellensteuer" budou muset, po obdržení povolení k usazení /Niederlassung- viz loňské číslo 10 našich ZPRAV/, vyplňovat celé danové přiznání. Jako přípravu k tomu uspořádala naše winterthurská skupina besedu, jejíž účastníci se dozvěděli mnoho zajímavých věcí. Na př. to, že všichni muži starší 50ti let a všechny svobodné ženy mohou již nyní požádat svůj berní úřad o vrácení požárnícké daně /t. zv. Feuerwehrsteuer/ - a to až 3 roky nazpět. Tato dan činí až 5% celé částky Quellensteuer. Jinou dan, kterou je možno u příslušného berního úřadu žádat už nyní zpět, je t. zv. "Verrechnungssteuer", což jest 1/3 úroků z vkladů, kterou každému střadateli jeho banka automaticky sráží a odvádí bernímu úřadu. Žádosti je nutno řádně doložit. O podrobnostech se informujte u svého "Steueramt-u." Členové v kantonu Zürich se mohou zeptat naší sestry Niederlové /večer tel. 052/299010 / . Dobré informace najdete též ve Zpravodaji č. 21, 1972.

- oo OTÁZKY POJIŠTĚNÍ jsou u všech posrpnových uprchlíků stále živé. U těch, kteří se blíží věku, kdy by měli jít do pense, jsou dokonce velmi naléhavé. Proto jim věnují naše místní skupiny stále pozornost na svých besedách. V březnu informoval o nich bratr J. Samek naše členy v Bernu a ve Winterthuru. Upozornil na malé dávky, které plynou starším posrpnovým pojištěncům z AHV/na př. dnešní šedesátník dostane v pensijním věku 65ti let pouze 121 až 241 SFr./T.zv. "AHV-Beihilfe" představuje dodatečné dávky do úhrnné výše 550 až 800 /manželé/SFr.-ale jen v případě opravdové chudoby/žádný jiný příjem a osobní úspory menší než-li 20.000 SFr/. Proto je nutné hledat i jiné cesty. Doporučujeme všem členům, aby se účastnili dalších besed, které na toto téma připravují naše místní skupiny.
- oo MÍSTNÍ SKUPINA BERN byla založena ustavující členskou schůzí, která se konala dne 12.března v klubovní místnosti restaurace "Le Dézaley". Předsedou byl zvolen bratr A.Holeček, pokladníkem br.J.Mařák, a dalšími členy výboru br.E.Pleško a S.Holeček /jednatel/. Na schůzi referovali o aktuálních otázkách Ing. Husák, Dr.Marek a J.Samek.
- Živá diskuse skončila až v hodinách velmi pozdních. Nové místní skupině ať věje dobrý vítr do plachet.
- oo JAN KRISTOFORI vystavuje v sieni "Galerie 7"-Badstrasse 35-Baden-od 6.do 28.apríla/denně-okrem štvrtkov a nediel 10,30-12,00; 15,00-18,30; sobota do 17,00, jinak telefon 056/25438/
- oo STRATÉGIA SSSR V OBDOBÍ MIERU je názov štúdie londýnskej skupiny osem vedeckých pracovníkov, uverejnenej nedávno inštitútom pre štúdium konfliktov. Autori v nej dokazujú, ako a prečo sa Kreml snaží vyhýbať studenej vojne a priamemu meraniu síl-ako sa miesto toho usiluje ukolísat slobodný svet vyhlasovaním politiky mierovej koexistencie. Tá mu poskytuje mimoriadne možnosti podvratnej činnosti a podnecovania pracovných sporov.
- Svojím hlasitým odporom proti súčasnému spoločenskému systému sú tu Kremlu vydatnými pomocníkmi všetky možné marx-leninské a trockistické skupiny "Nové lavice"-cez to, že sú inak vlastne jeho uprimnými odporcami. Štúdia sa zabýva predovšetkým situáciou v BRD
- oo Velkým bojovníkem za lidská práva za Železnou oponou je švýcarský poslanec profesor Dr.W.HOFER, který je předsedou Komise pro nezastoupené národy při Evropské Radě. Na lednovém zasedání poradního shromáždění Evropské Rady, které projednávalo otázku vhodného přístupu k současné politické situaci, polemizoval s názory některých delegátů a který jakoby tryskal ze srdce nejlepšího československého vlastence. Posuďte sami několi zkrácených citátů: "...Prý se máme vzdát snahy exportovat naši vlastní filosofii. Co by to mělo znamenat? Vzdát se hlásání lidských práv a myšlenek svobody?... Úlhou Evropské Rady je přece naopak zvelnout vysoko hlas kdykoliv a kdekoliv jsou základní lidská práva porušována.Spor o to, jaké máme zaujmout stanovisko k současné politické situaci, není-zdá se-otázkou pravice či levice. Bojová fronta probíhá jinde. A sice mezi těmi, kteří věří, že t.zv. politika uvolňování je historickým a faktickým bodem obratu, kterému se musí přizpůsobit i Evropská Rada, chce-li hrát vůbec nějakou roli, a to bez ohledu na ideály a zásady-a mezi těmi, kteří jsou naopak přesvědčeni, že existence Evropské Rady bude mít nadále smysl jen tehdy, bude-li na svých ideálech a zásadách neochvějně trvat. ...

...Mnoho se mluví o velkém historickém zvratu a o počátku "mírového věku". Jako historik varují před takovými silnými slovy. Kolik se už v letech po druhé světové válce oslavovalo takových "zvrátů" a pak se ukázaly být jen taktickými úhyby a intrikami. ...Bylo by trestuhodnou lehkomyšlností chtít posuzovat úmysly takové vlády jakou je vláda SSSR aniž bychom se podívali nazpět na 50 let její bolševické historie.... Stejně lehkomyšlným se mě zdá zařadit do našeho slovníku pojem "mírové koexistence", dokonce s projevem uspokojení a radosti, aniž by se současně neobjasnilo, že v sovětském smyslu znamená "mírová koexistence" bojovat nadále proti t.zv.kapitalistickému systému všemi prostředky-jen s výjimkou vojenských-a uvolnit cestu propagaci komunistické ideologie na Západ, zatím co promikání ideí ze Západu na Východ se pokládá za subverzi a vměšování. ...Je těžko pochopit, jak může někdo, kdo tohle přece ví, věřit, že politika "uvolňování napětí" umožní též uvolnění pohybu osob mezi Východem a Západem... O tom jak vypadá skutečnost at svědčí na př.drastická opatření proti židům, kteří se chtějí vystěhovat z SSSR. Jiným případem budiž příklad jednoho vědeckého pracovníka z NDR, který měl dostat pas ke studijní návštěvě Švýcarska jen pod podmínkou, že podepíše svůj souhlas s intervencí NDR v Československu Kromě toho je přece všem přítomným známo, že ofensivní akce na uvolňování napětí s cizinou je v těchto zemích zpravidla spojena vždy s potlačovací akcí doma. ... Politiku "uvolňování napětí" samozřejmě neodmítám. Odmítám však její nesprávnou interpretaci Není též pravdou, že by byly splněny všechny podmínky k jejímu uskutečnění... My sami jsme se přece usnesli položit jako požadavek odvolání Brežněvovy doktriny a stažení sovětských vojsk z ČSR-a ten splněn nebyl!..

oo NDR nabízí Praze a Budapešti pro "trahu" jejich hranic své smutně proslulé ZABÍJECÍ AUTOMATY typu SM70. "Die Welt" se domnívá, že asi proto, aby byl ztížen útěk občanů NDR na Západ přes tyto země. Nasvědčovala by tomu okolnost, že to bylo veřejně oznámeno.

oo O prosperitě ŠVÝCARSKÉHO BANKOVNICTVÍ v posledních letech svědčí na př. též zvýšení počtu zaměstnanců. Od roku 1967 do konce 1971, tedy za pouhé 4 roky, rozmnožili se zaměstnanci švýcarských bank ze 39.000 na více nežli 57.000, tedy o 46%. Pozoruhodný je přírůstek u t.zv.velkobank /55%/. Ještě většího přírůstku dosahují bankovní ústavy zabývající se obchody burzovními a efektovými, správou majetku a poskytováním drobných úvěrů /70%/.
nedávno

oo Celé jedno plenární zasedání ÚVKSC koncem roku 1972 bylo věnováno boji proti náboženství. Podrobilo tvrdé kritice především marxistické stoupence dialogu z období "pražského jara"-M.Machovce, E.Kadlecovou, Č.Císaře a V.Gardavského. V Rudém Právu se pak prof.J.Loukotka velice hněval nad nedostatečnými úspěchy atheistické propagandy a dával vinu zase zejména prý t.zv."humanistickému socializmu". Protináboženské tažení probíhá v současné době i v Rumunsku, v Polsku a v Jugoslávii, o Rusku ani nemluvě. Odtamtud se tu a tam dostanou zprávy, nad kterými nezbyvá než zakroutit hlavou. Na př.ukrajinský ochotnický pěvecký sbor "Homín" byl prohlášen za "podvratnou organizaci" a jeho členové potrestáni za to, že zpívali vánoční písně.

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

ČSSR ELDORÁDOM CUDZÍCH ROBOTNÍKOV.

Na pracovnom trhu ČSSR objavujú sa značné trhliny, ktoré komunistický režim pokúša sa zapchávať naverbovaním síl z cudziny - z Jugoslávie, z Poľska a z Maďarska. Najnovšie sa pokúša o masový nábor robotníkov z Jugoslávie, ba dokonca až z Egypta.

Jugoslávski robotníci sa po prvý raz objavili v ČSSR v r. 1966, keď "vypomáhali" na stavbe sklárni v Novom Bore v severnom Česku. Vtedy tam pracovalo asi 500 robotníkov, ktorí aj podľa čs. správ zanechali tam vraj dobrú povesť. Táto "chvála" dodala režimu chuť na nábor ďalších pracovníkov, najmä do stavebníctva. Asi 20.000 malo režimu pomáhať v Prahe pri výstavbe a dostavbe neľostatkov zaostalej a vždy pasívnej bytovej výstavby.

Z "bratských" národov okrem Jugoslovánov pracovalo "zmluvne" v ČSSR asi 9000 Poliakov a ako zaznamenalo "Radio Hvezda", Poľské ženy vraj oslávili už desiate výročie práce v čs. textilnom priemysle. Mladé ženy mohli oslavovať - šlo o mladé dievčatá, ktoré si režim ubytoval v parádnych hoteloch v čs.-pol'skom pohraničí. No, nie tak dobre sa postarali o poľských robotníkov na výstavbe vodných priehrad v severnom Česku, najmä Záluží a v Ústí nad Labem. Nábor poľských robotníkov sa ešte neskončil. Podľa zmluvy, podpísanej v júli tohto roku v Prahe, do roku 1975 počet pol'ských robotníkov má dosiahnuť hranice až 14.000, ktorá však podľa najnovších správ sa má rozšíriť až na 50.000 robotníkov.

V novších správach sa hovorí o robotníkoch z Maďarska. Ide však len o menšie počty v pohraničných oblastiach a vo vašcom počte sú maďarskí robotníci zastúpení iba v komárňanských lodeniciach. "Drobná" výpomoc v pohraničných oblastiach nebola a nie je zvláštnosť. Zamyslieť sa však treba nad tým, ak sa začína "obchodovať" s ľudskými pracovnými silami až na cudzích kontinentoch alebo v počtoch, ktoré dosahujú masových rozmerov. Podľa správy Rudého Práva/R.P.17.II.72/začiatkom tohto roku čs. minister práce Michal Štencel mal podpísať v Káhíre dohodu, podľa ktorej Egypt uvoľní asi 15.000 pracovníkov do čs. stavebníctva. No, vyskytli sa devízové ťažkosti s transferom a nevie sa, aký osud stihne egyptských robotníkov. Teraz zasa prebiehajú rokovania medzi Prahou a Belehradom, pri ktorých už ide o kontingenty do 100.000 pracovných síl, ktoré majú byť naverbované do konca 1975. Čísla priam zaražajúce! No, ČSSR ak chce - ale určite aj musí! - splniť svoje dodávky voči ZSSR a jeho satelitom združeným v "socialistickom spoločenstve", nema iného východiska, ako naverbovať pracovníkov za hranicami. Za mnohé hriechy minulosti začína teraz režim pykať. Úzke profily na pracovnom trhu sú niekde a niekedy dobrým znamením z čisto ekonomického hľadiska. Zo skúseností v Záp. Nemecku sa však vidí, že s dobrými a poctivými robotníkmi prichádza do krajiny aj toľko plevelu, že v celkovom posúdení nábohy prinášajú viac škôd ako oschu. Dosiaľ si režim vôbec nevšímal pomery a podmienky vo vnútornej emigrácii, najmä medzi českými krajinami a Slovenskom a nestaral sa ani o rodinný život dorastajúcich občanov. Vyprovokoval tak hrozný pokles pracovnej morálky a pracovnej disciplíny. ČSSR sa má teda stať v krajnách socializmu eldorádom cudzozemských robotníkov, hoci je pracovnou trestnicou pre domácich robotníkov.

ČESKOSLOVENSKÁ VOLEBNÁ DIALEKTIKA.
/Z knihy-L.Mňačko-"Súdrž Munchhausen"/

Kto nie je s nami? To je s nami? S nami, posudzované z individualistických záujmov jednotlivca, nie je nikto. Hoci výsledok volieb dokázal, že všetci sú za, možno bez rizika, omylu tvrdiť, že každý je proti. Cítite ako to do seba zapadá? Všetci sú za, každý je proti. Tým, že nikto nie je s nami, vytvára sa však ohromná jednomyselná jednota všetkých, ktorí sú za. Tento postoj jednotlivca, miliónov jednotlivcov, stačí trochu usmerniť, dať mu iný zmysel a iné ciele, a ukáže sa, že sú vlastne všetci-najmä svojou jednomyselnou negáciou-za politiku strany. Ba čo viac, že dávajú politike strany, riadenej poučkou o zostrujúcom sa triednom boji, absolútne za pravdu. Strana, aby mohla utužovať jednotu národa, teda kolektívu, musí tvrdo bojovať proti každému, kto sa túto jednotu pokúša narušiť. To, samozrejme, značí, že strana je jednoznačne za národ, ale že je proti každému jednotlivcovi. Nakolko je strana proti každému jednotlivcovi, môžeme právom predpokladať, že každý jednotlivec je proti strane. Takáto jednomyselná jednota jednotlivcov vytvára jednotu národa, ktorú však stojí za politikou strany. Preto je, podľa môjho názoru, oveľa správnejšie predpokladať, že každý, kto je proti nám, je vlastne s nami. Volby dokázali, že milióny jednotlivcov, ktorí sú proti nám, vytvorili jednoliaty kolektív národa, ktorý dokázal, že je s nami, keď odovzdal vyše deväťdesiatdeväť percent hlasov za politiku strany a národného frontu.

x x x x x

Z MASARYKOVSKÝCH VZPOMÍNEK předního politika Čsl.strany lidové před druhou světovou válkou- Dr.M.HRUBANA.

„Z časů nedávno zašlých“

...Masaryk neměl rád tlusté lidi. Protivili se mu z hlediska estetického a pak, že v nich viděl lenochy. "Téměř všichni naši generálové jsou tlustí. To je chyba. Jednak nevypadají reprezentačně, jednak je to také na škodu jejich pružnosti a pohyblivosti nejen tělesné, nýbrž i duševní".

...Jednou mluvil arcibiskup Stojan s prezidentem Masarykem o proticírkevních agitacích a z toho vyplývajících zmatcích. To bylo brzy po založení církve československé a v době, kdy srbský biskup Dositej v Československé republice agitoval pro srbské pravoslaví. Dr.Stojan to velmi těžce nesl a Masaryk prý ho utěšoval: "Což není lépe, budou-li lidé přestupovat k pravoslaví, než aby byli bez vyznání? Zůstanou přece jen křesťany".

...T.G.Masaryk byl prost vší nadřaděnosti a ani stařecká samolibost se ho nedotýkala. Devotnost se mu ze zásady protivila. Nemohl jsem se nikdy zbavit dojmu, že i obdiv Herbenův, upřílišený, ba servilní, nedobře snáší. Se svými přáteli měl zkušenost vcelku neblahou. Zatím co z odpůrců se stávali mužní ctitelé a z ideových protivníků souběžníci, dávní jeho přátelé se odcizili až k nezastíránému nepřátelství. Tak na př." syn Teliův" J.S.Machar se mu kdysi kořil s ponižeností římského otroka, a pak jako propuštěnec revoltoval proti jeho autoritě, zesměšňuje "vrtichvosty", mezi něž prvotně sám náležel.

ÚVAHY O VÍŘE, KŘESŤANSTVÍ A ATEISMU.

Na následujících stránkách otiskujeme přednášku vzdělané křesťanky, proslovenou v cyklu besed, který uspořádala farní rada curyšské čl. katolické misie. Text obsahuje tolik materiálu, který může být k užitku lidem věřícím i nevěřícím, že jsme se rozhodli jej otisknout celý./

Mluvívá se o náboženském založení lidí a toto založení se připisuje jen některým lidem -na vysvětlení a někdy i na omluvu. Avšak naproti tomu obecnost náboženské vlohy nejlépe dokazuje zkušenost, že každému je něco nejvyšší hodnotou a konečným smyslem života. Tak zvaný moderní člověk odmítá Boha, odloučil se od církve, od Krista, avšak stále hledá náhražkové bohy -stále něco zabsolutňuje: Vědu, pokrok, kulturu, smyslové rozkoše v jakékoliv podobě, stát či hospodářský řád. Nenáboženskost je zřídka skutečný nedostatek víry v Boha; bývá to spíše odmítání buď určité nebo každé formy náboženství, nebo jen odpor proti naivním náboženským představám, jak v duši utkvěly z dětství, odpor proti nesprávně pochopeným naukám nebo vnuceným náboženským úkonům, pod jejichž tlakem byla vlastní náboženská vloža udušena.

Co to je náboženství? V objektivním smyslu má náboženství základ v existenci Boha, člověku se zjevujícího. Náboženství nevzniká tak, že by člověk nejprve svým rozumem hledal Boha a svým vlastním úsilím ho našel, nýbrž tak, že Bůh se člověku zjevuje. Zjevuje se přírodou, která je jeho dílem. Princip dostatečného důvodu žádá, abychom předpokládali existenci první příčiny světa. To je sféra zjevení, které obsáhneme svým rozumem a kterému říkáme zjevení přirozené. Naproti tomu nazýváme zjevením nadpřirozeným pravdy, které nemůžeme obsáhnout svým rozumem a které nám Bůh zjevil prostřednictvím určitých osob/starozákonní proroci/ a prostřednictvím Ježíše Krista. Přijímá-li člověk toto poselství Boží, není to jen trpná oddanost, nýbrž činný a svobodný souhlas se slovem Božím a ochota jednat podle Boží vůle. Naše inteligence je odvozena od Boha -od nejvyšší inteligence. To, co je jen částečné/a to jsme my lidé/ nemůže úplně postihnout celek/t.j. Boha/; proto je Bůh nad naším rozumem a tedy nemůžeme ho ani svým rozumem dokázat. Tak zv. důkazy existence Boží, by se správněji měly nazývat důvody, pro které se nám jsoucnost Boží jeví jako nepřemostitelná pravda. Těmi lze nevěřícího přivést na práh víry, ale ten práh musí překročit pomocí Boží sám. Akt víry je úkon rozumu, vůle a milosti Boží zároveň. Podstatou náboženství je uznání závislosti na Bohu, uznání, že nás Bůh nesmírně převyšuje. Z toho vyplývá pokora před Bohem a ochota plnit jeho vůli. Právě ze zjeveného náboženství víme, že člověk je stvořen k obrazu Božímu. Protože Bůh je nejvyšší tvůrce, jsme i my povoláni k tvoření -k dotváření tohoto světa. Z této moci -z těchto lidských schopností, které se zvláště v posledních stoletích uplatnily, vyplývá i stále pokoušení lidské -být jako Bůh, věřit jen sobě, domnívat se, že lidské možnosti jsou neomezené, neuznat svou závislost na Bohu.

Náboženství má i svou stránku rozumovou, avšak neznamená to, že je lze zracionalisovat. Tak zv. spory mezi vědou a vírou vznikají obyčejně tím, že se pokládá za vědecký poznatek to, co je jen vědeckou hypotézou, nebo tím, že se pokládá za pravdu víry, co pravdou víry není. Tak pověstný konflikt Galileiho s představiteli Církve byl konflikt nové vědecké hypotézy heliocentrické/nebot tehdy to byla nová hypotéza/ se starou hypotézou ptolemaiovskou, kterou v tomto konfliktu zastupovali theologové, držící se doslovného výkladu některých míst Písma. Ti uváděli tedy nesprávné ná-

boženské důvody, kterými chtěli podepřít starý vědecký názor. Podobný konflikt byl výklad 1. kapitoly Genese s evoluční teorií. Nesprávný výklad Písma je výklad doslovný - že svět byl skutečně stvořen v šesti dnech. Pokrokem věd vidíme v biblickém šestidenní didaktickou zkratku dlouhé periody přírodního rozvoje.

Zde je dobře si uvědomit, jak nesmírně bylo využito těchto zdánlivých rozporů proti náboženství a pomíjí se, že takové rozpory a boje jsou i mezi vědci samými. Uvedu několik příkladů:

Jean Denis navrhoval s úspěchem provádět krevní transfusi již 1667. Avšak profesori pařížské fakulty ho zahrnovali posměchem a pohrbili tak vzácnou techniku krevní transfuse na dvě staletí. Mnich Mendel konal pokusy s křížením rostlin až objevil pravidla a zákony dědičnosti, které nesou jeho jméno. Jeho odpůrce Naegeli pokládal jeho bádání za nesmysl. Teprve 16 let po jeho smrti byl zjištěn nesmírný význam jeho objevů. Známý vědec Laplace pokládal za nemožné, aby na naší zemi mohly dopadnout meteory. Vesničany, kteří tvrdili, že na jejich pole dopadly kameny, prohlásil za pověřivé. Když byl objevitel místního znečistlivění Schleich seznámil účastníky sjezdu chirurgů 1892 s teorií i praxí lokální anesthesie, tázal se předseda sjezdu přítomných chirurgů, zda-li někdo pokládá za pravdu, co Schleich přednesl. Z osmi set účastníků ani jeden nezvedl ruku.

Vidíme, že i vědci sami jsou skeptičtí k novým objevům a je to vlastně nutné vzhledem k pravděpodobnosti omylů - v mnohých případech je nedůvěra na místě. Na cestách k pravdě je třeba velké opatrnosti. Že se při této opatrnosti brzdí a zdrží nové objevy, je přirozené. Náboženství se však tato opatrnost neodpouští a jeho nepřátelé neúspěchy z této opatrnosti využívají a přikládají mu nepokrokovost, tmářství a pověru. A přece to bylo právě křesťanství, které dalo impuls k vědeckému bádání. Princip akce, poznávání a zlepšování tkví v podstatě křesťanské theologie na rozdíl od jiných náboženství, která vedou k pasivitě.

Věda nemůže nahradit víru. Žádná věda nedá člověku, kolísajícímu mezi dobrem a zlem, pohnutky k správnému mravnímu životu. Avšak věda může a má přispívat k vyvrácení bludů, předsudků, pověr a nejasností, které bývají překážkou víry, a upevnit tak rozumové předpoklady náboženské víry, která není slepým přijetím nějaké nauky, nýbrž souhlasem se slovem Božím, který se opírá o svědectví přirozeného rozumu. Kdyby mezi vědou a vírou nebylo souvislosti, těžko by se vysvětlilo, proč četní vědci byli a jsou zároveň lidé hluboce věřící. Věda sama uznává, že dosud nepoznává celou skutečnost a že jsou oblasti do nichž se jí dosud nepodařilo proniknout.

Věda tedy může přispět víře avšak nemůžeme tvrdit, že vědeckým poznáním dospívá člověk k víře v Boha. Kdo v Boha nevěří, nemůže nebo nechce věřit, tomu nepomůže ani fyzika, ani chemie nebo biologie dokázat, že v něho věřit musí. Avšak je jisté, že nevěra nemůže dnes vyvozovat svá dogmata z vědy, jak se stalo zvykem od dob renaissance. Námitky proti existenci Boží nemají opory v moderní fyzice, námitky proti existenci svobody a nesmrtelnosti duše nemají opory v moderní psychologii.

Lidské poznání se v posledních staletích překotně rozvíjelo. Došlo k objevům, kterými se podstatně ulehčilo životu. Nové a nové objevy vzbudily dojem, že tendence rozvoje je stále vzestupná, že nastal nový věk lidstva, ve kterém se spěje k ráji, v němž se vše vyřeší, v němž nebude duševního ani fyzického utrpení. Důvěra v lidskou moc vzrostla a tím i lidské sebevědomí. Lidem se zdálo, že

Boha nepotřebují, ba že je nedůstojno tak vyspělému rozumu věřit v Boha. Náboženství a metafysika se pokládaly za překonané stavy duševního vývoje. Bylo to osvícenství, které začalo v 18. století ideály rozumu, svobody a humanity. Ve jménu těchto ideálů došlo k francouzské revoluci a k vývoji 18. a 19. století. Tento věk má mnoho kladného - zničil zastaralé formy nesvobody, poddanství, náboženského donucování, dal základy ke svobodnému lidství, demokracii, přístupu ke vzdělání. Avšak každý nový stupeň svobody vyžaduje i nový stupeň odpovědnosti. Svoboda bez odpovědnosti se stává brutálním egoismem. A tak tomu také bylo. Z neomezené svobody povstal hospodářský liberalismus, který bezohledně vyssával dělnictvo, z něhož se stali bezmocní proletáři. A tak bylo mnoho bídy ve věku, ve kterém na druhé straně duchovně vedl humanismus-filosofie lidství, lidské rovnosti, sociální spravedlnosti. Humanismus, jako filosofický směr je dvojitý: Bohostředný čili křesťanský /hlásaný na př. filosofem Maritainem/ a člověkostředný, antropocentrický, který hlavně utvářel století 18. a 19. Humanismus antropocentrický věří, že středem člověka a všech věcí je člověk sám. Obsahuje v sobě naturalistické pojetí člověka, od přirozenosti dobrého, který má svůj cíl sám v sobě. Otcové tohoto přesvědčení jsou především Descartes a Rousseau. Ti nastolili představu lidské osobnosti, která byla vznešená a skvělá a bytostně dobrá. Tento antropocentrický humanismus zklamal. Člověk nemůže mít cíl sám v sobě. Jako bytost nehotová, může se lotvářet a růst jen v zaměření na Boha. Má-li cíl v sobě, klesá. Zkušenost 20. stol. nás poučila, že ideály tohoto člověkostředného humanismu nevychovaly lidstvo, došlo k hrůzným bestialitám, popření lidské důstojnosti a ke zničení lidské svobody.

Atheismus čerpal hlavně z přírodních věd. Metodou moderní přírodovědy byl experiment. Platilo jen, co se mohlo spočítat, co se mohlo přesně pozorovat, co změřit a změřit. Úžasné praktické výsledky této exaktnosti fascinovaly. Filosofický směr z toho vyplývající - pozitivismus - odmítal všechny neviditelné, smysly nepostřehnutelné skutečnosti, které vyplývaly z vnitřní zkušenosti lidí. Pojmy, jako duše, povinnost, svědomí se opomíjely. Věřilo se, že vše je v přírodě mechanické a hmatatelné, jako ve stroji.

Teprve v posledních letech našly přírodní vědy smysl pro nepředstavitelné, pro to, co se nedá experimentálně ukázat. Na př. světlo se jeví jednak jako materie jednak jako vlnění. Max Planck, zakladatel kvantové teorie, řekl: "Skutečnost je za naší možností představ. Naše představy ztroskotávají jakmile pronikneme ke kořenům". O náboženství řekl: "Není rozporu mezi náboženstvím a vědou, naopak doplňují se." Einstein, zakladatel teorie relativity prohlásil: "Věřím v Boha, bez náboženství by lidstvo opět upadlo v barbarství." Nevíme co je světlo, co je hmota, co je energie, co je elektrina a co je život. Nikdo si neumí představit co je elektron. "nemůžeme si představit, že hmota se změní v elektromagnetické vlny a tyto opět se mohou stát hmotou."

Dřívější pozitivismus přírodních věd popřel Boha, protože ho nemohl experimentálně dokázat. Avšak dnešní věda je už schopnější najít cestu k Bohu. A přece to není pro dnešní dobu snadné. Lidé si zvykli neskládat nikomu účty, být ve svém svědomí volní, užívat všech vymožeností této doby, důvěřovat svému úsudku, nectít autoritu. Stále se v nás ozývá prvotní démonické: "Nechci sloužit". Zaměstnávali se člověk dlouhá léta jen zkoumáním hmotných věcí a vědomě si nehledí toho, co není fyzické, může být nakonec tak zaujat a pře-

sycen fyzickými fakty a mechanickými výklady, že je mu oblast duchovní zcela cizí. Hmotný pokrok přivedl lidi do opojení z poznání a z vytváření nových hodnot. Lidé poznávají svět zcela novým způsobem a jsou fascinováni možností ovládat tento svět. Zájem všech je takřka vyssát tímto světem. Člověk touží užívat všchny objevené věci, výhody pokroku. Tím se také změkčuje a stává se zajatcem věcí a požitků, které mu pokrok skýtá. Myšlenka na Boha by mu podle jeho představy bránila být plně v tomto světě nesmírných hmotných možností a proto ji odmítá.

Z ateismu vyplývá zrelativisování dobra a zla a z toho zase mravní nezávaznost. To je příčinou, že společnost a její instituce musí lidi podrobovat složitému právnímu vynucování, vnějšímu pořádku a tedy větší nesvobodě. Naopak, čím vyšší mravní úroveň, tím větší je možná svoboda.

Jsou sice i velmi svědomití, dobří a povinnosti dbalí ateisté; avšak ti jsou spíše ateisty ze svého rozumového přesvědčení, zatím co ve svém nitru se cítí vázání k dobru, jejich svědomí dosud žije. Je nutno si uvědomit, že křesťanství vybudovalo určitou mravní normu, která po nějakou dobu doznívá i když není z vnitřku živena. Jsou také ateisté, kteří jsou slušní jen z vypočítavých důvodů, chtějí vypadat dobře v očích druhých lidí a umí z toho co nejvíce vytěžit-ovšem totéž je možno říci o lidech s vnější vírou.

Nevěřícímu, stejně jako slepci, chybí jeden smysl-chybí mu oči víry. Chyba ateisty je v myšlence, že tento smysl pro víru je vrozený a že se nemůže získat. Tak jako obraz se může stát srozumitelným, jestliže se na něj díváme odbornými očima, tak i skutečnosti víry se stávají přístupnými prostřednictvím jistého vzdělání. Nevěřící se často i s pohrdáním dívá věřícímu člověku. Cítí se tak rozumově vyspělý, že pokládá za nemožné přijmout víru, která je podle něj vhodná jen pro nevzdělané, hloupé a naivní lidi.

Mluvíme o víře jenom tehdy, když skutečnost o kterou usilujeme, přesahuje meze našich možností a jsme nuceni důvěřovat ve svědectví kompetentní osoby. To co nám lidský rozum nemůže říci o Bohu, budeme hledat u Božích svědků a hlavně u toho nejvýznamnějšího, u Ježíše Krista. Křesťansky věřit, znamená důvěřovat Ježíši Kristu. Víra je také úkon rozumu, který se vynasnaží pochopit poselství Ježíšovo a studovat kriticky osobu Ježíšovu a ověřit si, zda opravdu můžeme důvěřovat této osobnosti.

Především mluvil Bůh v dějinách. Zasahoval do dějin Israele až do dne, kdy Slovo Boží se stalo tělem v Ježíši z Nazareta. Máme psaná svědectví o J.K., o jeho životě, slovech a působení. Pravost evangelií je historicky dokázána. Osobnost J.K.-jeho život, jeho působení, jeho nesmírná převaha a zároveň nesmírná láska, jeho jistota, klid, zdraví, jeho učení a posléze zmrtvýchvstání je tak jedinečné a tak mimo všechnu lidskou zkušenost, která nás utváří a z které čerpá také náš rozum, že buď uznáme božskou skutečnost nebo nechceme připustit něco mimo hranice našich smyslových zkušeností a našeho rozumu a řekneme své "ně". Slovo Boží je určeno našemu rozumu, který je ale neschopen je přijmout bez zapojení celé naší bytosti na cestu Boží. Bez jistého zpodobnění našeho života s vůlí Boží, zůstane nám Boží pravda cizí. Nejde o nic menšího než podřídít náš život Bohu. Věřit znamená vsadit svůj život na Boží lásku, v konečném důsledku-zřící se sám sebe a přece být svobodný. Čím více je člověk v souhlasu s Bohem, jako je tanečník v souladu s hudbou, tím je svobodnější, protože bude čerpat vlastní svobodu z pramene absolutní veškeré svobody.

Není-li pozemský život člověka službou Tvůrci a tím také bližnímu, nemá smysl ve vztahu k věčnosti, má smysl jen v čase. Proto si lidé "nevěřící" časné zájmy, výkony a dovednost zabsolutňují. Věda, technika, umění, ekonomie se tím osamostatňují a vymykají řádu, který má svůj cíl v Bohu, a tím se vymykají i mravnímu řádu. Tím se pak takový člověk může cítit ve svém tvoření vševládnoucí a všemocnou bytostí, přestože se výsledky nakonec obracejí proti němu. Technické vynálezy znamenají sice pokrok a obohacení lidského života, ale také se stávají nástroji záhuby. Věda nestačí nahrazovat škody způsobené úpadkem mravnosti. Umění nedovede nahradit vyšší duchovní radosti, ekonomie a politika nedovedou učinit člověka šťastným nebo lepším. Moderní člověk však přesto uctívá sám sebe, věří v sebe a chce si pomoci sám. Mythos sebezbožnění se nejvíce projevuje v sociálních fikcích, optimistickém plánování, v plané sebedůvěře režimů, stran, ideologií a v obecném přesvědčení, že jsme na vrcholu vědy, osvěty a pokroku.

Křesťan věří ve věčný život. Tu víru si ateista nahrazuje mythem o pozemském ráji. Člověk je totiž hledač ztraceného ráje, je bytost žijící ne v přítomnosti, ale v budoucnosti, která slibuje to, co nedala minulost. Eugenikové slibují dlouhověkost, fy-sickou a duševní zdatnost, sociální revolucionáři hmotný blahobyť atd..

Jaký je tedy "světonázor" člověka odmítajícího křesťanský řád? Je to směs heresí a mytů, které jsou jakési odmocniny křesťanských věroučných pravd. Místo absolutních hodnot dosazuje relativní, místo niternosti vnějškovost, místo lásky násilí, místo ducha hmotu. Nemá-li člověk víru pravou, upadá v pavíru. Nectí-li Boha pravého, ctí Boha náhražkového. Neklaní-li se Tvůrci, klaní se tvorstvu. A v tomto bloudění-i když Boha popírá-vyznává ho ne-přímo svými fikcemi. Právě skutečnost, že zabsolutňuje relativno, dokazuje, že nemůže žít nenábožensky. Všechna novodobá hnutí so-ciální, hospodářská a politická obsahují prvky mesiášské.

Avšak příčinou ateismu nejsou jen filosofické spekulace. Do-chází k němu také vinou lidí, také lidí věřících. Na př. vinou egoismu v hospodářském liberalismu bylo mnoho lidí vykořisťováno, zproletarisováno, ponecháno bez pomoci v hladu, bídě a nemoci. Tehdy vznikla nenávist těchto proletářů k pánům, kteří se často prohlašovali za křesťany. Návist k těmto vykořisťovatelům se obrátila proti křesťanství-proti náboženství. I o komunismu mů-žeme říci, že vznikl z viny špatných křesťanů. A dosud v zemích křesťanských jsou někteří lidé hluchí k nároku těch, kteří trpí; uzavřeni jsou ve světě svého blahobytu. Bůh přestal být centrem života těchto křesťanů. Křesťanství se jim převážně stalo jen formou života, tradicí. V moderní době je ovšem také mnohem těžší být křesťanem. Vědění o základech víry musí být mnohem větší než v dřívějších dobách, aby člověk mohl odpovědět na všechny otázky a námítky. Věřící musí mít také větší sebeovládání, aby nebyl vtažen vším, co moderní život nabízí, musí si uložit přísnější řád v denním programu, jinak mu nezbyde ani čas, ani schopnost ke kontaktu s Bohem. Bez pěstování tohoto kontaktu, bez modlitby, zpytování svědomí, bez svátostí, víra zaniká. Víra je jako živoucí láska vratká a neustále ohrožená. Je ohrožena z vnitřku a z vnějšku jako kterákoli živoucí bytost. Víru musíme oživovat. To děláme modlitbou, posloucháním slova Božího, svátostmi a láskou k bližnímu. Oheň nemůže hořet bez přikládání. Křesťanům uhasíná

jejich víra, když ji sami neoživují. Všechna povolání vyžadují námahu. Být dobrým křesťanem je povolání velmi namáhavé. Křesťanství nenabízí člověku snadné a pohodlné řešení. První zásah Boží do lidských dějin, začíná těmito slovy k Abrahámovi: "Vyjdi ze své země, ze své rodiny, z domu svého otce". Stejný příkaz se neustále opakuje v dějinách Israele, v evangeliích a v dějinách Církve. Proroci, apoštolové a světci jsou vybízeni opustit všechno a vydat se na dobrodružnou cestu. Kristus odmítá člověka zabydleného, spokojeného a sebevědomého. Výkřik Dostojevského je velká pravda: "Kriste, přišel jsi nás vyrušovat!" Od okamžiku, kdy Bůh vnikl do lidského života, vyrušuje vše co je bez něho. Přináší "meč" a ne pokoj. Je nutno položit vlastní střed do Boha a ne do vlastního nitra. První podmínkou víry je přijetí závislosti, vstoupit do řádu, který není naším výtvozem. Člověk se však hrozně bojí "ztratit svůj život". Tento pojem ztracení života se mylně vykládá jako nezáměr na tomto vezdejším životě, jako odmítání víry ve vývoj člověka, jako odmítání povinnosti pracovat na zlepšení našich životních podmínek. Avšak celé Písmo svaté nám ukazuje vesmír stvořený rukama Božími a věnovaný člověku, vesmír, v němž je člověk povolán ke spolupráci s Bohem.

Tím, že Bůh stvořil svobodného člověka, zřekl se vlastně/je to hodně lidsky řečeno/absolutního používání své všemohoucnosti. Vychovatel, který chce vychovat dítě ve svobodě, musí dítě pohnout, aby toužilo po tom, co by mu jinak bylo a muselo být přikázáno. Lidstvo je ve stadiu hledání, které ovšem v sobě zahrnuje chyby a zklamání. Tvořící se řád zahrnuje v sobě i nutnost nepořádku. Proto ani není možno, aby svobodně se vyvíjející lidstvo bylo bez zklamání, bez bolesti a také bez zla. S lidskou svobodou nastupuje skutečná možnost odmítnutí Božího volání a tím se objevuje hřích a zlo. Nemůžeme naučit dítě chůzi, aniž ho necháme občas padnout. Z našich chyb, pádů a utrpení se rodí nové poznání. A tak má i ateismus smysl ve vývoji lidstva a není to snad opo-
važlivý optimismus mít za to, že zkušenosti z něj mohou být využity k novým cestám k poznání Boha. Dva tisíce let křesťanství je vzhledem k cíli, který má být dosažen, velmi krátká doba. Právě, že se na vývoj křesťanství díváme lidskýma očima, s hlediska svého krátkého života, může se nám zdát, že křesťanství zklamalo, či že je překonáno. Z hlubšího ponoření se do něj vidíme, že po své dějinné stránce - teprve vychází ze stadia dětскости. I v životě jednotlivce často po stadiu dětské víry nastává odklon, kdy rozum vyspívá a kdy potom člověk přistupuje k Bohu jiným způsobem. A tak podobně i ve vývoji lidstva. Člověk si musel uvědomit svou vyspělost. I náboženství bude mít formu dospělosti. To neznamena, že by základní pravdy křesťanství byly překonány. Máme nyní možnost přibližovat se k nim na vyšší rovině, vidět je jinýma očima. Také nelze říci, že mělo křesťanství vždy formu dětскости. Dějiny Církve mají své velikány, od kterých se stále můžeme učit. Bylo však i mnoho negativního v dějinách křesťanství, tedy v jeho lidské stránce. Na př.: Závislost veškeré lidské činnosti na kněžích ve středověku dusila iniciativu laiků. Klerus upadal do pokušení využívat svého nadřízeného postavení k autoritativnímu postoji ve všem. Lidé vyrůstali ve falešném přesvědčení, že nemají užívat rozumu a jeho rozvoje a jeho tvůrčí síly. Lidská stránka křesťanství/křesťanství je proces boholidský/ způsobuje neustále zdržování ve vývoji. Zde je třeba si uvědomit, že nemáme každý jen svůj individuální život, ale že

tvoříme jednotu. Křesťanství je jako živá bytost a každý úd je závislý na druhých a slouží celému tělu. Z toho vyplývá, že každý čin, každé utrpení a každá bolest i každý hřích se odráží v celku.

A tak pro lidstvo není tak nebezpečný rozumově přesvědčený ateista, který má nějakou touhu po dobru a hledá; o takovém je možno říci, že potencionálně náleží ke Kristu. Daleko nebezpečnější je uspaný křesťan, který si nechce uvědomit svou odpovědnost, redukuje své křesťanství na jakýsi mrazný průměr, který bez námahy udržuje, na udržování tradice a forem nehodlá vyjít sám ze sebe. Sebeuspokojování a touha po vlastnictví jsou neustálou překážkou ke vstupu Boží lásky do nás. Zde je třeba si uvědomit, že bolest má své očištné působení. Nemůžeme se domnívat, že jsme sami schopni rozhodnout, co je pro nás dobré nebo špatné. Utrpení nám připomíná základní pravdu. Bůh je ředitelem divadla a my máme přijmout jeho vedení a přejít ze svého bídného "vlastnictví Boha" do "bytí v Bohu".

Uváděla jsem jen křesťanství jako protihráče k ateismu. Jistě jsou jím i jiná náboženství. I ona obsahují zjevení Božích pravd. Toto tema však již nepatří do rámce tohoto pojednání.

Z.S.

o o o o o o

BREŽNEVOVA DOKTRÍNA NA KUBE ?

Na XXVI. zasednutí krajín Vzájomnej hospodárskej pomoci/RVHP/, okrem "vážnejšej" agendy a bez fanfár, Castrova Kuba stala sa plnoprávnym členom RVHP. Československé správy toto "vážne" rozhodnutie Rady spomínajú iba na okraji. Československí komunisti majú na túto diskretnosť plno dôvodov. Hospodársky zruinovaná Kuba potrebuje súrne zachranu, ešte vašciu pomoc ako dostávala dosiaľ. A tú jej môžu poskytnúť len krajiny socialistického tábora, teraz už "podľa zásad proletárskeho internacionalizmu". Konkrétne, preňajvyspelejšie Československo bude to znamenať. Ďalšie milióny dolárov investícií vo forme dodávok na dlhodobý úver.

Pre "hlavnú" mocnosť RVHP t.j. Sovietský zväz, z princípu proletárskeho internacionalizmu vyplývajú celkom iné dôsledky: Podľa brežnevovskej formulácie proletárskeho internacionalizmu vyplýva zásada "povinnej ochrany" vymožeností socializmu a to tak proti vnútorným ako aj vonkajším nepriateľom a škodcom. Hoci "podpora, ochrana a upevňovanie" socializmu sú spoločnou povinnosťou, v Castrovom prípade túto povinnosť z veľkou ochotou preberie na seba ZSSR! Voľakedy v rokoch 48-ych, keď sa pri výsluchoch v americkom kongrese vyskytla zmienka o tom, že Sovietsky zväz majú vážne záujmy v Karibskom mori, členovia výboru lenže neponúkli vypočúvanému teplomer, či netára v horúčke. No dnes sú Sovieti na Kube a to už celkom "legálne" na základe proletárskeho internacionalizmu a to aj bez prípadného Castrovho pozvania. Ale uvedomuje si americká vláda, že Brežnevova doktrína siaha až do Karibského mora? A že môže značne skomplikovať jej politiku na západnej hemisfére?

/NAŠE SNAHY-Dr.J.M./

FILSOFIE POHÁDKY.

/Toto je první kapitola ze studie "Chesterton čili filosofie zdravého rozumu", kterou napsal v r.1935 V.Vodička. Dovolili jsme si ji otisknout proto, poněvadž novějších českých či slovenských studií o Chestertonovi není a poněvadž přesto považujeme za důležité své čtenáře informovat alespoň do malé míry o tomto z největších a nejoriginálnějších myslitelů našeho století./

x x x

Začítí s výkladem prvních principů Chestertonovy filosofie znamená tolik jako vyjítí od první otázky filosofie vůbec, od otázky po první příčině a od obecné povahy jsoucna vůbec; ale už zde hned při prvním kroku poznáváme, jak velice se liší Chestertonův pohled na skutečnost od dnešní běžné filosofie- vskutku tak velice, že jeho ideje jsou přímým popřením metod, z nichž žila celá filosofie devatenáctého století. Prvním překvapením jeho filosofie je, že aby se dostala ke skutečnosti, vychází z pohádky; a druhým překvapením je, že popírá to, co bylo tak dlouho nejpyšnějším snem a nejdražším úsilím tolika filosofů-pokusy založit filosofii na nutnosti a absolutnosti některé logické kategorie jako prvního základu filosofie. Už zde, v tom, co lze plně nazvat Chestertonovou filosofii pohádky, začíná boj, v jehož znamení stojí celé Chestertonovo dílo.

Co se týče základní tése této filosofie pohádky, nic nám pro její poznání neposlouží lépe než vlastní výklad Chestertonův:

"Jsou jisté sledy nebo vývoje/kdy věc následuje po věci/, které jsou v pravém slova smyslu rozumné. V pravém slova smyslu jsou nutné. Takové jsou sledy matematické a čirě logické. My v říši pohádek /kteří jsme nejrozumnější ze všech tvorů/připouštíme ten rozum a tu nutnost /../Je-li Janek synem mlynářovým, je mlynář otcem Jankovým. Chladný rozum to velí se svého strašného trůnu a my v pohádkové říši se podrobujeme/../. Ale když jsem vystrčil hlavu přes plot vil a jak se pozorovat svět přirozený, zpozoroval jsem něco neobyčejného. Zpozoroval jsem, že učení mužové s brýlemi mluví o skutečných věcech, jež se dějí-o svítání a smrti a o jiných-jako by ty byly rozumné a nevyhnutelné. Mluví, jako by zjev, že stromy plodí ovoce, byl zrovna tak nutný, jako že dva stromy a jeden strom jsou tři stromy. Ale není tomu tak/../. Nemůžete si představit, že by dvě a jedna nebyly tři. Ale snadno si představíte stromy, které nemají ovoce; představíte si je, jak na nich visí zlaté svícny nebo tygři pověšení za ocas... Zachovali jsme si vždy v svých pohádkách ten ostrý rozdíl mezi vědou myšlenkových vztahů, v níž jsou zákony, a vědou hmotných jevů, v níž není zákonů, nýbrž jen kouzelná opakování. Věříme v hmatatelné zázraky, ale ne v duchovní nemožnosti/../. Vědec říká: "Uřežte stopku a jablko spadne", a říká to klidně, jakoby jedna idea vedla opravdu k druhé. Čarodějnice v pohádce říká: "Zaduž na roh a lidožroutův zámek spadne", ale neříká to, jako by to bylo něco, čeho účinek zjevně vychází z příčiny/../. Neláme si hlavu, až by si představila nezbytné myšlenkové spojení mezi rohem a padající věží. Ale vědečtí mužové si lámou hlavy, až si představí nutnou myšlenkovou spojitost mezi jablkem dostihujícím země. Mluví-vají, jakoby byli objevili netoliko řadu zázračných jevů, nýbrž pravdu spojující ty jevy. Mluví-vají, jako by hmotná spojitost jevů je spojovala také filosoficky. Pocitují, že když jedna nepochopitelná věc vytrvale následuje za jinou, nepochopitelnou věcí, obě spolu dávají jaksi věc pochopitelnou. Dvě černých hádanek dává bílou odpověď". /Orthodoxie 76-78/ .

A ještě zřetelněji ukazuje tento rozdíl Chesterton na mylném pojetí zákona v moderní filosofii:

"Zákon v sobě skrývá podmínku, že známe povahu generalisace a provedení, a nikoliv, že jsme postřehli některé účinky. Je-li zákon, aby kapsáři byli zavíráni, je v něm zahrnuta podmínka, že jest nějaká představitelná spojitost mezi ideou vězení a ideou vybírání kapes. A víme, jaká je to idea. Můžeme říci, proč odnímáme svobodu člověku, který si osobuje svobody. Ale nemůžeme říci, proč se vejce může proměnit v kuře, jako nemůžeme říci, proč se medvěd může proměnit v prince. Jako ideje jsou vejce a kuře od sebe dále než medvěd a princ, neboť žádné vejce nepřipomíná svou podobou ptáka, ale někteří princové připomínají svou podobou medvědy. Pripustí-li se tedy, že se jisté transformace dějí, je podstatno, abychom na ně pohlíželi filosofickým způsobem pohádek, nikoliv nefilosofickým způsobem vědy a přírodních zákonů. Když jsme tázáni, proč se vejce mění v ptáky, nebo proč ovoce na podzim padá, jsme povinni odpovědět stejně, jako by odpověděla víla kmotřička, kdyby se jí Popelka ptala, proč se myši proměnily v koně, nebo proč s ní šaty o půlnoci spadly. Povinni jsme odpovědět, že je to kouzlo. Není to zákon, neboť nechápeme jeho obecné formule. Není to nutnost, neboť ačkoliv můžeme počítat, že se to skutečně děje, nemáme práva říkat, že je to nutno, aby se to vždycky dalo."

/Orthodoxie 79/80/

Je zde tedy podstatný rozdíl mezi všemi kausálními, funkčními a podobnými vztahy věcí a mezi samotnou kvalitou, podstatou věcí, jako jí je vztah, nutně vyplývající z jiného vztahu. Můžeme říci, jak následek vyplývá z příčiny a jak jeden vztah je závislý na některém jiném vztahu; nemůžeme však říci, že stejně nutně jsou vztahy realizovány právě v určité podobě a nemůžeme mezi věcmi jakožto věcmi, v tom, co ^{činí} je určitou věcí odlišnou od jiných, najít stejný obecný řád nutnosti. Taková je základní tése filosofie pohádky - a lépe řečeno, je to něco více než tése - je to jedna ze základních skutečností, s níž se setkává duch na počátku myšlení - a právě na této první věci ztroskotalo tolik filosofii, takže poslední pokusy se vracejí stále znovu v různých podobách k této věci. Trvalou touhu většiny moderních filosofii bylo učiniti z některé věci uvnitř světa počátek a pramen všech věcí, to, co stojí nad světem jako jeho poslední příčina; něco takového bylo však možno zkoušet jen tak, že se pominula neredukovatelná skutečnost, že podstata každé věci, stejně jako podstata celku skutečnosti jsou prostě dány odněkud mimo svět, jsou kouzlem, to jest věcí, jejíž původ a povaha se nevysvětlují z ní samé ani z jiných věcí s ní sousedících. A opominutí takového závažného faktu nemohlo ovšem než podvracet v samých základech pracné budovy filosofických systémů.

Nebot z tohoto základního data zdravého rozumu vyplývají jiné důležité skutečnosti, rozhodující pro smysl filosofických závěrů. Jestliže věci ve své jeđinečnosti i věci jako celek mají povahu danosti a nikoliv nutnosti, předpokládají jako svůj první důvod svobodný akt, vycházející odněkud mimo jejich celek; nic třetího neexistuje. Buď nějaká věc vyplývá sama sebou nutně z nějakého principu, nebo byla učiněna svobodně podle nějaké vůle, stojící nad věcmi a převyšující všechny věci - což jinými slovy znamená, že sku-

tečnost se chápe prvotně jakožto stvořená: "Vždycky jsem jaksi cítil, že skutečnosti jsou zázraky v tom smyslu, že jsou podivny; potom se mi ukázaly jako zázraky v tom smyslu, že jsou úmyslny. Myslím, že jsou nebo by mohly býti opakovanými úkony nějaké vůle. Zkrátka, vždy jsem věřil, že ve světě je skryto nějaké kouzelnictví; i pomyslí jsem si, že se v něm skrývá i kouzelník. A toto ukazoval jistý hluboký pocit, stále přítomný: že tento náš svět má nějaký účel; a je-li příběh, je i vypravěč příběhu." /Orthodoxie 94/ A tak tedy jedinečnost světa znamená tolik jako stvořenost světa. Taková je první věta filosofie pohádky, a je to odpověď na základní otázku každé filosofie skutečnosti.

Ale z tohoto prvního poznání vyplývá ještě jiný podivuhodný výsledek. Je-li svět svobodně učiněn a nikoli nutně vyplývající, pak je také zřejmo, že by mohl býti zrušen; a z tohoto vědomí vzniká pocit podmíněnosti světa. A i existence člověka ve světě podléhá této podmíněnosti; i sám sebe poznává člověk jako něco svobodného v obojím smyslu: jako svobodně učiněnou bytost svobodou obdařenou. Ve světě, závislém na transcendentní podmínce, má i všechno počínání člověka své transcendentní, to jest né z něho samého vycházející podmínky, na nichž závisí pravost a řádnost jeho existence mezi věcmi; a i tato skutečnost má své velmi přesné vyjádření ve filosofii pohádky. "Podle pohádky všechna moc je ve slůvku, jestliže. Příznakem pohádkové mluvy bývá: "Můžeš přebývat v zlatém a safírovém paláci, jestliže nevyřkneš slovo kráva/.../ V pohádce nepochopitelné štěstí tkívá na nepochopitelné podmínce. Skříňka se otevře, a všechny bědy vyletí. Zapomene se slovíčko, a města hynou/.../ Tato princezna bydlí ve skleněném zámku; ona na skleněné hoře; tento vidí všechny věci v zrcadle; ti smějí všichni bydlet ve skleněných domech, nehodí-li kamenem. Jestli tento jemný lesk skla všude vyjádřením skutečnosti, že štěstí je skvoucí, ale křehké jako látka, kterou přesnadno rozbije děvečka nebo kočka. A toto cítění z pohádek se zachytilo též ve mně a stalo se mým cítěním vůči celému světu. Cítil jsem a cítím, že život je skvoucí jako diamant, ale křehký jako sklo v okně; a když bylo nebe přirovnáno ke strašnému křišťálu, vzpomínám si, že mne zamrazilo. Zděsil, jsem se, že Bůh pustí kosmos a že bude na padrt/.../ Taková, zdálo se mi, jest radost člověková, ať v pohádce nebo ve světě: že štěstí závisí na nečinění něčeho, co v každé chvíli můžeme učiniti a při čemž přechoasto není zřejmo, proč to nemáte činiti". /Orthodoxie 84/87/

A z tohoto poznání podmíněnosti a křehkosti lidského štěstí, z té nutnosti poslouchati přísných příkazů člověku uložených, vyplývá zase vědomí, že člověk i jeho svět nesou znamení jakési porušenosti a nedokonalosti; svět se pak objevuje jako vzácné bohatství, jež však je pouhou troskou-je to "jakýsi neurčitý a nesmírný pocit, že všechno, co máme, jest jakýsi zbytek, zachráněný z prvopočáteční zkázy, jež dlužno schranovati a uchovávat v posvátné účtě. Člověk zachránil svůj statek, jako Robinson zachránil své věci: zachránil je ze ztroskotání." /Orthodoxie 101/

Takové vidění světa nám tedy podává Chesterton jako základ své filosofie. Skutečnost jako něco jedinečného, jako d í l o, nikoli jako mechanická nutnost; podstata věcí jako něco, co se nedá převést beze zbytku na mechanické vztahy racionální; bohatství světa a štěstí člověka jako troska prvotní nádhery, ohrožovaná stále porušením. Je jisto, že právě v tomto magickém vidění světa jest hledati zdroj podivuhodné Chestertonovy schopnosti viděti věci vždy v kouzelné novosti a kráse. Ale toho si všimneme zvláště, až se budeme zabývati Chestertonem básníkem. Zde je třeba jen ještě jednou zdůrazniti nesmírný význam, který má toto vidění pro začátek vši filosofie. Není to výsledek úsilí spekulativního, nýbrž bezprostřední vidění skutečnosti jako celku, to, co zdravý rozum poznává v každé věci při prvním setkání; je to podle Chestertonových slov "přesvědčení přísně intelektuální, ale přesvědčení prvopočátečně intelektuální, jako jistota o sobě nebo o dobru bytí na živu". /Orthodoxie 244/.

A v tom je právě ten rozhodný význam Chestertonovy filosofie pohádky. Je to první krok, na jehož správnosti závisí všechno ostatní; a není bez významu, že filosof, vycházející z prosté moudrosti pohádek, učinil tento krok mnohem bezpečněji a úspěšněji než tolik jiných filosofů, vyzbrojených vším nalichvařeným bohatstvím věku vědy a přece se dosud potácejících v úzkostech a nejistotě kolem svého východiska.

o o o o o o o o

oo MÁLOKDO VÍ, že moc nechybělo, aby se v 18. století stala ČÍNA křesťanskou zemí. Úsilí misionářů, kteří si získávali Číňany upřímným respektem k jejich vlastní kultúře a mravouce, pokazilo více méně nekřesťanské nepochopení v Evropě. Jak jiný by byl pravděpodobně obraz dnešního světa kdyby bylo tehdy bývalo Otcům dovoleno jejich dílo dokončit!

oo TISÍCILETÉ VÝROČÍ založení pražského biskupství, které svého času znamenalo oficiální uznání svébytnosti českého národa a státu, je předmětem zájmu na mnoha místech ve světě. Vatikán, kromě jiného, vydá serii poštovních známek, v Německu vyšly již dvě knihy a chystá se zvláštní almanach, Francie razí dvoje pamětní mince a pařížský kardinál Marty ohlásil zvláštní poselství. Dokonce v Polsku se připravuje vydání pamětní publikace a ve dnech 4. a 5. května se bude v Lublíně konat na téma pražského millenia zvláštní symposium. Ale v samotném Československu je připomínka jubilea omezena z úřední moci na minimum. Oficiálních akcí není vůbec - a církevní byly povoleny jen na území pražské arcidiecéze, které je nota bene vlastně menší nežli území pražského biskupství před 1000 lety.

x x x x x x x

SVOBODU NELZE NIKDY ZÍSKAT, BA ANI NE UPEVNIT, DOHODOU S NE-SVOBODOU. SALVADOR DE MADARIAGA

(Vyznamenán "Karlovou Cenou města Cách" 1973)

x x x x x x x

SPRÁVY ČSKP - Schlosstalstrasse 54 - 8406 WINTERTHUR